

GULYÁS JÓZSEF

HINGA

Földmélyi süket múzeum.

A múlt borul ki itt az ekék alól.

Csontok lobognak a tájban.

*Réteges barna rakódás.
Meglékelte s beforrt némaság, titok.
Jönnek az ásók, elvonulnak.
Ó, hol e csend gyökere, magja!
Látom vissza az időben:
kis hajás, lompos tatár lovacska,
véres palacsinta,
seregek vetkőznek beléd, az idő
szárnyai összecsukódnak.
Idáig érnek dermesztő hullámai.
Tagjaimban meghasadt trombiták,
iszonyú kürtök emléke.
Ahogy a május kifordul héjából,
mint lágy szövet,
örökös szél lobog a gerincen
s az érett barna tájban.
Mintha lenne valahol itt egy hangszer
méztelen, kibontva.
Lágy sárgájú kutyatej szálldos
és bekeríthetetlen virág.*

*Dombom! hajadból kifésültem régen
egy rágott, csipkés aranygyűrűt,
madár vitte el,
ki vagy, honnan jössz, Te virággal benőtt halálhajó,
nem az én dolgom,
csak ülök itt a fölmagasodó csöndben,
kezdetemben és végemben,
csapkod az időtlenség borzadálya.
Ágak: megfejthetetlen sorok,
sorai életnek és halálnak.
Egy szál hang, fényes, fáradhatatlanul,
kimond egy szót, nevem,
és tovább szöveget magában.
Seregek fulladtak beléd.*

Egy csont pisztrángként fölcsapódik.
Te látsz mindent. Lábaidnál
láttad kikelni apámat s elvirágozni
rútan, tenger évszak
elrongyolódott fölötted baltásan, hiába,
s lent a part sirályos erkélyein,
csengve az időtlenség föltornyosul,
húr, feszes, megtépve, örökké,
csengő pillanat, örökké,
a két végtelen iszonyú fókusza.
Itt van minden
felhalmozódva, egyszerre s külön-külön,
én: emléked talán? látom,
egy törzs lemorzsolódik.
Sirály kel ki a homokból s visszahull.
Engem túlhan dobott ki a hullám.
Tán egy vad nyomából,
hol az idő vastag érként buzog,
s kecskeköröm formájú csigaházak söprődnek
a partra ki,
megszülte magát az az óra.
A mérgező pusztákban,
ott valami mély szerkezet dolgozik magában,
ott lent,
öreg, halódó bútorok között,
kis, virágnyi fényben készültem,
Ildérces vizek,
érett piros vizek tövében s lejjebb,
hol az idő forrása csobog, nyílik
ott egy szép madárfaj.
És elvonul lázzal a nyár a barackosokban,
kifejti szárnyát a magnak,
ahogy a napok szeme egyre jobban megzavarosodik,
ülök a Mária-arcú tájban,
mint régen, mielőtt beleléptem
a folyóba,
ős könyv lapjai közt, benned és magamban,
iszapos tagjaimba.
Hallom a sötét fészkelődést
a lyukakban, nyekkenő nyoszolyák, székek,
mint az egérfészek,
hallom, húlnak ki a forró boros gyümölcsök,
az alvók csontjai.
Éj, sötét és kemény,
kemény, mint a vas,
sötét, mint a szén,
benné falak fehér lobogása.

Tagjaimba hajnalok zsibbadt részegsége,
mohás harangok,

*minden halomba hányva, madarak,
melyek nem tudnak többé szállni,
kűszöbe egy napnak, hozom,
hozom a lidérces Tóból merített szemeimet,
hozom partok csendjében,
a véres csendben köszörült hallásomat.
Mert feléd, szökve is,
bármerre, mindig s egyre csak feléd,
Te tudod: honnan, hová.
S e feléd-úton történik velem ez a különös
história: az élet.*

*Útban feléd, mert a Tied minden,
ami élni mer itt.*

*Kinek a földje az ott öledben?
Hitvány kis öregasszony;
régem kivetted kezéből a gyümölcsöst,
a kút, a kunyhó,
a nyúlház apró hullámai beléd simulnak,
Te fölhalmozódott emlékezet.
Ahogy jött felénk a völgyből,
mintha visszatérne.
Mintha egy koponya kifordulna belőled.*

*Néha benézek a városokba
és szédülök: palankinok,
szűz szájú papok s tömlők csurognak,
kalickában az izes mezők csengői,
csukott csőrrel
és lepecsételt szárnyakkal.
És mindenütt az a bérenc zene.
S fönt műfogsorát csattogtatva az a vak szárnyas.
Volt ott néhány olyan éjszakám,
hogy másnap nem mertem tükörbe nézni.
Te érted, egy takarítónőt szerettem
én ott a messzi hajón,
ó, mit adtam volna, mindent, ha látom
egyszer föllemelni a szemét,
nem, ó, nem a nyüzsgő csillagokba.
Majd súgd meg nekik,
egy takarítónőre emlékszem virágaik közül,
egy hosszú folyosóra.*

*És íme, ez a fordított sebesség,
a csend fényes levelei,
a kis fehér házak, melyek
fogsorként égnek az éj állkapcsában,
meg nem gyógyítanak.*